

DOI: [10.32702/2307-2105-2022.2.98](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.98)

УДК 658.7.1

*Ж. Г. Чухлата,
старший викладач кафедри менеджменту та військового господарства,
Національна академія Національної гвардії України
ORCID ID: 0000-0002-1905-9884*

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

*G. Chuhlata
Senior Lecturer of the Department of Management and Military Economy,
National Academy of the National Guard of Ukraine*

MECHANISMS OF FINANCIAL SUPPORT OF LOGISTICS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

У даній статті подано розробку методики дослідження фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України. У якості наукової новизни отриманих результатів виступає розробка теоретико-методологічних засад щодо реалізації фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України. В даній роботі у якості ключового елемента фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України розглядається фінансова стратегія. В статті подано поняття фінансової стратегії, розглянуто основні дії командування у процесі реалізації стратегії. Розглянуто стратегічні завдання Національної гвардії України стосовно реалізації фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій. Запропоновані основні принципи фінансової логістики військових частин Національної гвардії України. В даній статті акцентується увага на основних параметрах діяльності ланок логістичної системи. Описані основні аспекти вирішення локальних завдань фінансової тактики логістичних військових частин Національної гвардії України. У статті систематизовано та запропоновано основні показники оцінки витрат функціонування логістичної системи військових частин Національної гвардії України. В даному дослідженні розглянуто специфіку концепції стратегічного управління витрат для потреб військових частин Національної гвардії України. Запропоновано виділення зовнішніх та внутрішніх фінансових потоків для потреб військових частин Національної гвардії України. Систематизовано фактори, які впливають на ступінь централізації функцій управління фінансовими потоками господарської діяльності військових частин Національної гвардії України. У статті розглянуто переваги та специфіку використання методики розрахунку показників оцінки синергетичного ефекту від запровадження запропонованої моделі логістичного управління фінансовими потоками господарської діяльності військових частин. Практичне значення отриманих результатів полягає в формуванні відповідних рекомендацій командуванню військових частин стосовно реалізації фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

This article presents the development of methods for studying the financial mechanisms of logistics operations of the National Guard of Ukraine. The scientific novelty of the obtained results is the

development of theoretical and methodological principles for the implementation of financial mechanisms to ensure the logistics operations of the National Guard of Ukraine. In this paper, the financial strategy is considered as a key element of financial mechanisms to ensure the logistics operations of the National Guard of Ukraine. The article presents the concept of financial strategy, considers the main actions of the command in the implementation of the strategy. The strategic tasks of the National Guard of Ukraine in relation to the implementation of financial mechanisms to ensure logistics operations are considered. The basic principles of financial logistics of military units of the National Guard of Ukraine are offered. This article focuses on the main parameters of the logistics system. The main aspects of solving local problems of financial tactics of logistics military units of the National Guard of Ukraine are described. The article systematizes and proposes the main indicators for estimating the costs of the logistics system of military units of the National Guard of Ukraine. This study examines the specifics of the concept of strategic cost management for the military units of the National Guard of Ukraine. The allocation of external and internal financial flows for the needs of the military units of the National Guard of Ukraine is proposed. The factors influencing the degree of centralization of the functions of managing the financial flows of economic activity of the military units of the National Guard of Ukraine are systematized. The article considers the advantages and specifics of using the method of calculating indicators for assessing the synergy effect from the introduction of the proposed model of logistics management of financial flows of economic activities of military units. The practical significance of the obtained results lies in the formation of appropriate recommendations to the command of military units regarding the implementation of financial mechanisms to ensure the logistics operations of the National Guard of Ukraine.

Ключові слова: фінансові механізми; забезпечення; логістичні операції; командування; військові частини; фінансові потоки; показники; стратегія.

Keywords: financial mechanisms; support; logistics operations; command; military units; financial flows; indicators; strategy.

Постановка проблеми. Для підвищення фінансової активності та інноваційно-інвестиційної привабливості господарської діяльності військових частин Національної гвардії України потрібні розробка адекватних концепцій логістичного управління їхніми фінансовими ресурсами та формування сучасних систем реалізації цих концепцій. Впровадження концепції фінансової логістики в систему управління господарською діяльністю військових частин Національної гвардії України дозволить гармонізувати їх внутрішні та зовнішні бізнес-процеси, підвищити ефективність діяльності структурних підрозділів та військових частин в цілому, скоротити загальні витрати та знизити собівартість продукції, оптимізувати ресурсні потоки, забезпечуючи підвищення якості взаємодії зі стейкхолдерами.

Саме тому з метою підвищення економічної безпеки системи державних закупівель актуального значення набуває наукова та практична проблематика дослідження фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах [1-4] подано інформацію стосовно матеріально-технічного та інформаційного забезпечення процесів логістики військових частин Національної гвардії України. У дослідженнях [5,6] пропонуються основні аспекти взаємодії зі стейкхолдерами командування військових частин в процесі вирішення поточних завдань реалізації фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій. Структуризація та оптимізація каталогів товарів, робіт та послуг для здійснення логістичних операцій Національної гвардії України викладені в наукових працях [7-9]. Педагогічні аспекти набуття компетентностей офіцерів Національної гвардії України щодо фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій розглянута в роботі [10].

В той же час на сьогодні в спеціалізованій літературі відсутній методичний підхід стосовно дослідження фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розробка методики дослідження фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Виклад основного матеріалу.

Управління фінансовими потоками військових частин логістичних операцій Національної гвардії України виявляється у цілеспрямованому використанні фінансів задля досягнення стратегічних і тактичних завдань функціонування логістичної системи.

Ключовим елементом фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України є фінансова стратегія.

Фінансова стратегія – це довготривалий курс фінансової політики, розрахований на перспективу і передбачає вирішення великомасштабних завдань учасників логістичного процесу. У ході її розробки прогнозуються основні тенденції розвитку фінансових відносин військових частин із стейкхолдерами. З позиції стратегії формуються конкретні цілі та завдання фінансової діяльності та робляться оперативні управлінські рішення.

Зміст фінансової логістики військових частин Національної гвардії України багатогранний, він пов'язаний з реалізацією складних стратегічних та тактичних завдань. До стратегічних завдань Національної гвардії України можна віднести:

- розроблення концепції управління фінансовими потоками логістичної системи військових частин;
- визначення основних напрямів формування та використання фінансових ресурсів на перспективу, маючи на увазі розвиток господарської діяльності військових частин, а також стан макроекономічної кон'юнктури (оподаткування, облікову ставку банківського відсотка, норми амортизаційних відрахувань та ін.);
- проведення фінансового аналізу та контролю, вибір способів фінансування учасників логістичної системи;
- використання ринкових механізмів залучення капіталу;
- досягнення фінансової відкритості для стейкхолдерів військових частин;
- управління витратами, реалізацією продукції та прибутком;
- розробку та реалізацію цінової політики учасників логістичного процесу.

Однак вибір тієї чи іншої стратегії не гарантує отримання прогнозованого ефекту. Багато що залежить від впливу зовнішніх факторів – стану фінансового ринку, податкової та грошово-кредитної політики держави.

До принципів фінансової логістики військових частин Національної гвардії України запропоновано віднести: моделювання руху фінансових потоків з максимальною ефективністю; прибутковість при розміщенні коштів; гнучкість, пов'язану з можливістю внесення змін до графіків фінансування; економічність, можливість оцінки як витрат, так і «вигід», одержуваних у результаті цих витрат; відповідність обсягів фінансування обсягам необхідних витрат; надійність джерел фінансування; прибутковість при розміщенні коштів; саморегулювання задля досягнення збалансованості надходження грошових ресурсів з рухом товарних ресурсів та мінімізацією витрат; використання програм забезпечення та комп'ютерних мереж для управління фінансами.

У стратегічному відношенні фінансова логістика військових частин Національної гвардії України тісно пов'язана з фінансовим плануванням, що стосується основних параметрів діяльності ланок логістичної системи - обсягу та собівартості та рентабельності, фінансової стійкості та платоспроможності.

Фінансова тактика спрямована на вирішення локальних завдань конкретного етапу розвитку логістичної системи та полягає у своєчасній зміні способів організації фінансових зв'язків, внесенні коректив у фінансові графіки придбання матеріалів та сировини, мінімізації виробничих витрат, перерозподілу грошових та фінансових потоків у логістичному ланцюзі.

Оцінка та планування ефективності логістичної системи припускають обґрунтування та облік логістичних витрат.

Витрати функціонування логістичної системи військових частин Національної гвардії України можна оцінити за допомогою наступних показників:

- величина адміністративно-управлінських витрат для командування військових частин;
- додана вартість у логістичних ланцюгах;
- витрати, пов'язані з гарантійним обслуговуванням та поверненням товарів стейкхолдерам.

Значною частиною логістичних витрат військових частин є трансакційні витрати, тобто пов'язані з укладанням угод у логістичній системі.

Оцінюючи логістичні витрати, враховується рідкість ресурсів і розглядається можливість їх альтернативного використання. Передбачається, що застосування ресурсів в одних цілях виключає їхнє спрямування на інші цілі. У будь-якій логістичній системі доводиться робити вибір між двома чи кількома рішеннями. Віддаючи перевагу одному з них, військові частини Національної гвардії України несуть не тільки витрати, пов'язані з його реалізацією, а й втрати, спричинені втраченими доходами від невикористання альтернативних можливостей. Недоліки з реалізації обраного варіанта рішення, сумовані з витратами втрачених повноважень, визначаються як економічні витрати.

Стратегічне управління витратами (SCM – strategic cost management) передбачає використання інформації про витрати, чітко орієнтованої стратегічне управління організацією. SCM – концепція поєднує аналіз трьох важливих компонентів стратегічного управління: а) ланцюжки цінностей; б) стратегічного позиціонування; в) факторів, які визначають витрати.

Управління витратами не є самоціллю, воно має забезпечувати розробку та реалізацію ділової стратегії компанії.

Особливу важливість при управлінні фінансовими потоками у логістичній системі військових частин Національної гвардії України має виділення зовнішніх та внутрішніх фінансових потоків. Зовнішні фінансові потоки утворюються в результаті взаємодії військових частин зі стейкхолдерами та іншими суб'єктами господарського процесу, що є зовнішніми по відношенню до групи:

- з постачальниками, продавцями та іншими контрагентами щодо виробництва та реалізації продукції, послуг, робіт;
- з органами структури державної влади від імені податкових, митних, правоохоронних, антимонопольних, судових органів;

- з кредитними та страховими організаціями, інвестиційними та недержавними пенсійними фондами та іншими фінансовими інститутами.

Внутрішні фінансові потоки логістичної системи військових частин Національної гвардії України є специфічними фінансовими потоками, виникнення яких зумовлено сукупністю відносин у логістичній системі.

Управління фінансовими потоками з використанням принципів логістики підвищує ефективність товароруку, допомагає вирішувати стратегічні та тактичні завдання господарської діяльності військових частин, сприяє оптимізації фінансових потоків, зниженню витрат господарської діяльності військових частин, дає можливість раціоналізувати використання фінансових ресурсів, забезпечуючи фінансову стійкість та платоспроможність учасників логістичного процесу.

Централізація функцій управління фінансовими потоками господарської діяльності військових частин з одного боку підвищує керованість системи за рахунок здійснення стратегічної та оперативної координації діяльності. З іншого боку, централізація знижує керованість за рахунок уповільнення та ускладнення процесу вироблення рішень у результаті зростання кількості ієрархічних рівнів управління фінансовими потоками. Зниження ступеня централізації може сприяти підвищенню ефективності рішень командування військових частин, але ускладнює процеси координації діяльності логістичних операцій.

На ступінь централізації функцій управління фінансовими потоками впливають різні фактори: структура логістичної системи; характер діяльності та ступінь диверсифікації господарської діяльності військових частин; стадія життєвого циклу; спосіб забезпечення контролю; рівень кваліфікації представників командування.

Для вирішення завдання делегування функцій управління та розробки логістично-орієнтованого механізму функціонування фінансового центру необхідно побудувати модель управління фінансовими потоками, що забезпечує необхідний рівень економічного контролю з боку командування військових частин та раціональний ступінь централізації функцій управління. Формування такої моделі передбачає таку послідовність дій:

1. Визначення виду управління фінансовими потоками (стратегічне, тактичне, оперативне);
2. Формування складу управлінських функцій;
3. Виділення рівнів системи управління фінансовими потоками;
4. Розподіл функцій за рівнями керування.

Перед фінансовою логістикою військових частин Національної гвардії України стоять такі завдання, як: вивчення фінансового ринку, відбір найбільш привабливих об'єктів інвестування та ефективних інвестиційних проєктів, прогнозування та вибір джерел фінансування; визначення потреби у фінансових ресурсах; побудова фінансових моделей фінансових потоків та алгоритмів руху потоків грошових коштів; встановлення послідовності та ланності руху коштів; координація оперативного управління товарними та фінансовими потоками; формування раціональних запасів ресурсів; створення операційних систем збирання, передачі та обробки інформації про фінансові потоки.

Основним методом управління фінансовими потоками в логістичній системі та інструментом здійснення оперативного контролю за рухом фінансових ресурсів військових частин є бюджетування, метою якого є забезпечення найбільш ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів на всіх ділянках логістичного ланцюга. Система бюджетування дозволяє лімітувати рівень споживання фінансових ресурсів або концентрувати їх на вирішальних ділянках інноваційного розвитку, встановлювати нормативи рентабельності та показники ефективності за окремими структурними підрозділами та по всьому логістичному ланцюгу.

У ході дослідження виділено дві основні групи факторів, що сприяють виникненню ефекту синергії при впровадженні концепції фінансової логістики в управління господарською діяльністю військових частин:

- структурний синергізм (об'єднання та оптимізація розподілу фінансових, трудових та інформаційних ресурсів між учасниками логістичних процесів, підвищення ефективності їхнього спільного використання);
- управлінський синергізм (раціоналізація структури управління на основі централізації функцій та процесів, підвищення якості управління фінансовими потоками).

Оцінку позитивного синергетичного ефекту від запровадження запропонованої моделі логістичного управління фінансовими потоками господарської діяльності військових частин, що характеризується величиною додаткового приросту доходів та економії витрат, запропоновано проводити за допомогою системи фінансових показників, що визначають величини приросту доходів та зниження витрат з холдингу загалом.

Методика розрахунку показників оцінки синергетичного ефекту полягає у визначенні різниці між тим чи іншим показником діяльності, прогнозованим до отримання після перетворень у процесі управління фінансовими потоками господарської діяльності військових частин, та аналогічним показником, що досягається без урахування перетворень. Кількість показників у системі оцінки синергетичних ефектів залежить кількості видів додаткових вигід. Недоліки процесу перетворень у системі управління фінансовими потоками господарської діяльності можуть викликати негативний синергетичний ефект, оцінка якого здійснюється методом, аналогічним до оцінки позитивного ефекту.

Висновки і пропозиції. Отже, проведене дослідження дозволило сформулювати комплексну методику дослідження фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Науковою новизною отриманих результатів є розробка теоретико-методологічних засад дослідження фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в формуванні відповідних рекомендацій командуванню військових частин стосовно реалізації фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Напрямок подальшого дослідження може бути формування системи показників ефективності реалізації фінансових механізмів забезпечення логістичних операцій Національної гвардії України.

Література.

1. Naumenko M., Tovma L., Morozov I. Management of material-technical supply of territorially distributed structures: logistic approach. *Financial and credit activity: problems of theory and practice. Collection of scientific papers*, Vol. 2, No 33, 2020. P. 324-334.
2. Hrabovskyi Y., Brynza N., Vilkhivska O. Development of information visualization methods for use in multimedia applications. *EUREKA: Physics and Engineering*. 2020. № 1, P. 3 – 17.
3. Pushkar O., Hrabovskyi Y., Gordyeyev A. (2020). Development of a method for optimizing the site loading speed. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6(2 (108)), pp. 21–29.
4. Naumenko M., Dikiy A., Butenko N., Valiavska N., Saiensus M., Nikitiuk V. Formation of System of Logistic Service of the Enterprise in the Conditions of Market Relations. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*. 2020. Volume 8. Issue-5. P. 5494-5499.
5. Pushkar O., Hrabovskyi Y. Methodology for developing an intelligent user interface for educational publications in the e-learning system. *Development Management*. 2019. № 17(3). P. 23-34.
6. Naumenko M. Organization of procurement of goods, works and services for units of the National guard of Ukraine. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 2021, № 1 (118). С. 74-79.
7. Hrabovskyi Y. Methods of Assessment and Diagnosis of the Quality of Knowledge in E-Learning. *Journal of Communication and Computer*. 2015. № 12. P. 286-296.
8. Naumenko M., Valiavska N., Saiensus M., Ptashchenko O., Nikitiuk V., Saliuk A. Optimization model of the enterprise Logistics system using information Technologies. *International Journal of Management (IJM)*. 2020. Volume 11. Issue 5. P. 54-64.
9. Грабовський Є. М. Методика створення електронного каталогу обладнання видавничо-поліграфічного виробництва на основі використання програмних агентів. Системи обробки інформації. 2018. Вип. 2. С. 52-59.
10. Sokolovskyi S., Naumenko M. Competency-based approach as a methodological basis for improving officers training of the National Guard of Ukraine. *Asia Life Sciences*, 2020. № 22(2). P. 455 – 468

References.

1. Naumenko, M., Tovma, L. and Morozov, I. (2020), “Management of material-technical supply of territorially distributed structures: logistic approach”, *Financial and credit activity: problems of theory and practice. Collection of scientific papers*, Vol. 2, No 33, pp. 324-334.
2. Hrabovskyi, Y. Brynza, N. and Vilkhivska, O. (2020), “Development of information visualization methods for use in multimedia applications”, *EUREKA: Physics and Engineering*, vol. 1, pp. 3 – 17.
3. Pushkar, O., Hrabovskyi, Y. and Gordyeyev, A. (2020), “Development of a method for optimizing the site loading speed”, *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, vol. 6(2 (108)), pp. 21–29.
4. Naumenko, M., Dikiy, A., Butenko, N., Valiavska, N., Saiensus, M., and Nikitiuk, V. (2020) “Formation of System of Logistic Service of the Enterprise in the Conditions of Market Relations”, *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)* ISSN: 2277-3878, Vol. 8, Issue-5, pp. 5494-5499.
5. Pushkar, O. and Hrabovskyi, Y. (2019), “Methodology for developing an intelligent user interface for educational publications in the e-learning system”, *Development Management*, vol. 17(3), pp. 23-34. doi:10.21511/dm.17(3).2019.03
6. Naumenko, M. (2021), “Organization of procurement of goods, works and services for units of the National guard of Ukraine”. State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship, vol. 1 (118). pp. 74-79.
7. Hrabovskyi, Y. (2015), “Methods of Assessment and Diagnosis of Knowledge Quality in E-Learning”, *Journal of Communication and Computer*, vol. 12, pp. 286-296.
8. Naumenko, M., Valiavska, N., Saiensus, M., Ptashchenko, O., Nikitiuk, V. and Saliuk, A. (2020) “Optimization model of the enterprise Logistics system using information Technologies”. *International Journal of Management (IJM)*, Vol. 11, Issue 5, pp. 54-64.
9. Hrabovskyi, Y. M. (2018), “Methods of creating an electronic catalog of publishing and printing equipment based on the use of software agents”, *Information processing systems*, vol. 2, pp. 52-59.
10. Sokolovskyi, S. and Naumenko, M. (2020), “Competency-based approach as a methodological basis for improving officers training of the National Guard of Ukraine”, *Asia Life Sciences*, vol.22(2), pp. 455-468.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2022 р.